

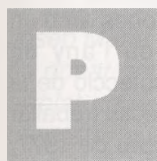
plors de l'Arias Navarro. En canvi, no sé que va dir més enllà del famós «españoles, Franco ha muerto». Estava més pendent del meu avi que obsessivament repetia que havíem de votar la Lliga per evitar una nova guerra i de l'avia que intentava que un tiet que treballava lluny tornés a Olot per no quedar en dos bàndols diferents.

La tornada al Grupo Escolar Malagrida, després dels felïços dies de dol, va ser impactant. L'escola castellanitzadora i repressora -més pròpia dels 60 que dels 70- es va fer més permissiva. I curiosament, va resultar que alguns dels mestres més vells eren els més demòcrates i catalanistes. I els més joves els més feixistitzants. Un d'aquests últims -que també està en exercici- ens va obligar a fer un treball sobre l'enterrament del Caudillo. Vaig comprar l'Hola i vaig enganxar fotos de la Guardia Mora, del successor principesc, dels ex-Combatientes falangistes i de la llosa mortuoria. Vam resar a classe pel difunt i al pati vàrem escopir davant la bandera «rojigualda», amb la seva gallina i el crespó negre. Per sort ens va enganxar un mestre que va resultar ser dels nostres. Ens va explicar que era republicà i represaliat. I que no era un cas aïllat. Fins i tot el director n'era. Increïble!

Joan Barnades i Puigferrer

La pretransició

Per recordar com es va viure la transició a la nostra comarca, m'ha semblat bo fullejar la premsa local, principalment l'*Olot-Misión* d'aquell temps, i m'he entretingut especialment amb el número extra del Nadal-75.

Un extens treball que havíem elaborat titulat «Teoria del Búnquer» retrata molt bé quin era el panorama olotí del moment, és a dir, d'aquest interval de temps que va just de la dictadura a la societat democràtica.

Aquesta paraula -búnquer- estava de moda aleshores per referir-nos als ultraconservadors escampats arreu, la gent que tenia la paella pel mànec o, si voleu, que tenia el control absolut del poder. Coneixent les bases sobre les quals partíem, s'entén més bé tot el que va passar.

No, Olot no era pas ple de gent d'aquesta mena. Però sí que, també aquí, manaven, i molt. Per això calia parlar-ne. I havia arribat el moment de fer-ho obertament i de manera pública. Calia que perdessin força al mateix temps que avançaven les idees democràtiques. Calia aïllar-los. Es va aconseguir?

No cal dir que la majoria de la població, aquí i arreu, passava de política, de religió, de cultura... més o menys com ara. I una altra minoria feia el que podia, i lluitava també contra aquesta indiferència.

Il·lustrat amb expressius acudits d'en Kim, el treball d'*Olot-Misión* s'inicia amb una introducció d'en Josep Ramoneda on es fa referència al procés progressiu de democratització de la societat iniciat l'any 1962, accelerat per la mort de Carrero Blanco -persona clau del continuïsm franquista- entès per l'Església que deixava de ser el puntal d'un Estat més confessional que el Vaticà, seguit dins el món sindical on guanyaven terreny les candidatures obreres i democràtiques i arrelat a l'escola i a l'ensenyament, cada dia més lluny del control monolític de l'Estat. Recorda també els nous aires que impulsaven les associacions de veïns, i referint-se a la minoria que s'havia aprofitat de la situació, acaba preguntant-se: «No us sembla que ha arribat l'hora de descansar i deixar que provin de tirar endavant els altres?»

Concretat a Olot i comarca, el treball sobre el búnquer dibuixa alguns exemples que teníem ben propers. En primer lloc, es fa un retrat-robot del comportament, les postures, els criteris i les reaccions dels «bunqueristes»; després ens presenta l'integrisme religiós olotí identificat plenament amb la unió del poder espiritual i estatal: «Mentre l'Església en bloc ha anat de bracet amb el poder constituït, han viscut plenament i sense dificultats el nacional-catolicisme». Continua amb el búnquer polític local que s'expressava quasi exclusivament a través de la premsa (recordem que el setmanari *La Garrotxa* pertanyia al «Movimiento»).

De l'apartat dedicat al búnquer cultural, només una frase: «Pel búnquer olotí, la cultura és un destorb que perjudica els seus interessos». Completaven el treball dos breus articles encara:

un sobre les famílies del búnquer i un altre sobre les manifestacions caciquils a la comarca, remarcant uns casos en pobles concrets.

No cal dir que és recomanable llegir-lo amb detall, sobretot per a qui vulgui aprofundir en el coneixement de la nostra predemocràcia.

Amb això vull deixar clar que no va pas ser fàcil passar d'una situació controlada i tancada, amb gent -sobretot la de més edat- encara amb la por al cos per tot el que havien

viscut, a una nova societat on tots plegats havíem de ser els protagonistes. La transició es va viure a Olot, potser com arreu, amb esperança, a tranques i barranques, uns amb ganes de canviar realment, d'altres tement que no anés massa de pressa o fins i tot amb el neguit de no significar-se massa perquè «no se sap mai què ni qui pot tornar».

Repassant aquests papers, sents una doble enyorança. D'una banda, pel privilegi d'haver-la viscuda des de la premsa comarcal, observatori impagable de tots aquests canvis. I de l'altra, també pel record d'unes il·lusions, d'un esperit que ens empenyia, d'un temps en què tot ho vàiem possible. Potser és que érem més joves...

Josep Bonet

